

MIELIPITEITÄ, KANNANOTTOJA, YHTEYDENOTTOJA

Koottu työpöydän kansioista
23.10.2011

TAKAUTUVASTI

Luokanopettajat luovat pohjan äidinkielelle ja kirjallisuudelle

Opettajaryhmien koulutus on Suomessa jakautunut liian jyrkästi luokanopettajien ja aineenopettajien kasteihin. Vaikka yhtenäiskouluja on ja aineenopettajien on toivottu siirtyvän alakoulun puolelle viidennen ja kuudennen luokkien opettajiksi, ei raja alaja yläkoulun välillä ole kumoutunut. Aineenopettajat eivät ole innostuneet hankkimaan luokanopettajan pätevyyttä, vaikka kaksoiskelpoisuudesta on puhuttu ja sitä suositellaan.

Luokanopettajia houkutelaaan saamaan korkeampaa palkkaa, kun heillä on myös aineenopettajan kelpoisuus. Se ei ole kuitenkaan suuremmin toteutunut, sillä hyvin harva pystyy siihen. Ainelaitosten pääsykokeet saattavat olla liian vaativat. Oman laitoksen yhden pääaineen, kasvatustieteen, jonka pitäisi olla yleinen kasvatustiede, opinnot vievät jo niin paljon aikaa, että opiskelija ei ehdi muuhun. Äidinkielen pitäisi olla kuitenkin ei vain sivuaine vaan myös pääaineeksi valittava, sillä sitä luokanopettaja opettaa eniten. Kasvatustiede

ei ole opetettava aine lainkaan peruskoulussa.

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppiminen luo pohjan jokaisen lapsen opintomenestykselle ja elämänlaadulle. Tästä syystä olisi erittäin tärkeää lähteä nopeasti kehittämään luokanopettajaopiskelijoille mielekästä äidinkielen ja kirjallisuuden opettamisen kokonaisuutta. Opetushallituksen mittaukset usealta vuodelta osoittavat lasten äidinkielen ja kirjallisuuden perustaitojen rapautumista. Yhtenä syynä tähän on varmasti luokanopettajien liian suppeat äidinkielen ja kirjallisuuden opinnot.

Nykyinen 6—8 opintopisteen määrä ei mitenkään voi olla riittävä aineessa, jossa on enemmän vuosiviikkotunteja kuin missään muussa opetettavassa aineessa. Luokanopettajalla tunneista on lähes 80 prosenttia. Luokanopettaja tarvitsee sivuaineopinnot ilman nyt vallitsevia esteitä ja kohtuuttomia vaatimuksia kaksinkertaisesta opintopistemäärästä. He eivät kilpailisi aineenopettajien kanssa vaan haluaisivat erikoistua omiin

sisältöihinsä luokilla 3—6.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opettaminen luokanopettajana on vaativa tehtävä, jo siitäkin syystä, että eri luokka-asteiden oppilaat ovat kielenkäyttötaitojen kehityksen suhteen niin eri vaiheissa: alkupetoksessa korostuvat luku- ja kirjoitustaidon omaksuminen, kun viides—kuudesluokkalaisten opetuksessa pyritään jo erilaisten tekstilajien hallintaan sekä kieli- ja kirjallisuushistorian tuntemukseen. Luokanopettaja tarvitsee tietoja kielen ja kirjallisuuden lisäksi lukemisesta, kirjoittamisesta, draamasta ja mediasta.

Äidinkielen ja kirjallisuuden lisäopinnot tasavertaistaminen muiden perusopetuksen oppiaineiden kanssa, olisi tärkeää myös maahanmuuttajapöytälaisten opetuksen kannalta. Tällä hetkellä S2-kielen opettajapätevyyden voi saada vain äidinkielen ja kirjallisuuden opettaja. Tämä tarkoittaa luokanopettajaopiskelijan näkökulmasta kolmen sivuaineen suorittamista! Tuntuu ristiriitaiselta, että luokanopettaja on pätevä opettamaan omalle luokalleen S2-kieltä, mutta pätevytyminen S2-

kielen opettajaksi vaatii noin suuria lisäopintoja.

Opetusministeri Henna Virkkusen esitys perusopetuslain muuttamisesta olisi ollut suotuisa äidinkielle sikäli, että siinä 40 vuosiviikkotunnin sijasta äidinkielle ja kirjallisuudelle olisi tullut 43 vuosiviikkotuntia. Opettajien pätevyysvaatimukset olisi valitettavasti kuitenkin säilytetty ennallaan. Niihin toivomme OPM:ltä tarkistuksia. Sivuaineopintojen tulee voida mahtua luokanopettajien viiden vuoden opiskeluaikaan. Luokanopettajia tulisi rohkaista myös gradujen tekoon uudesta toiminnallisesta kieliopista ja lastenkirjallisuudesta.

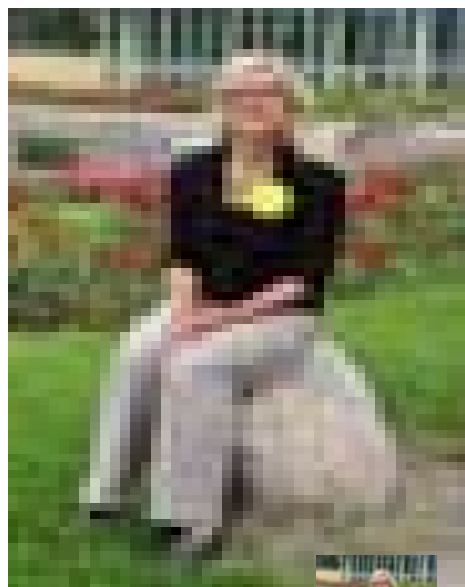
Katri Sarmavuori

Professori, puheenjohtaja

Juli Aerila

KT lehtori, varapuheenjohtaja
Äidinkielen Opetustieteen Seura

Tätä kirjoitusta tarjottiin Helsingin Sanomiin 2011

KT Juli Aerila 2011

Luokanopettajat luovat äidinkielen opetuksen perustan

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen foorumia pidettiin Helsingissä 4.—5.8. Se on Opetushallituksen ja Äidinkielen opettajain liiton yhteishanke, jonka tarkoituksena on hoitaa täydennyskoulutusta valtakunnallisesti. Aineenopettajia opastettiin uuteen verkkoyhteiskuntaan. Tapahtumassa ei ollut luokanopettajia. Kuinka yhteiskunnalla voi olla tämmöiseen varaa ja välinpitämättömyyttä?

Äidinkielen ja kirjallisuuden tunnit ovat alakoulun puolella, mutta luokanopettajilla ei ole koulutuksessaan tarpeeksi alan opintoja. Heille ei ole kiintiöitä ainelaitoksissa. Aineenopettajan pätevyysvaatimukseen kuuluva kaksinkertainen opintoviikkomäärä 60 + 60 + 10 opintopistettä eli aineenopinnot sekä suomen kielessä että kirjallisuudessa ja puheopin opintoja ei mahdu koulutusohjelmaan.

Niinpä luokanopettajat eivät voi ottaa sivuainetta, jossa heidän enemmistötuntinsa olisivat. Esteinä on, että heidän pitää osallistua samaan pääsykokeeseen kuin kielenkääntäjät ja täysin muihin ammatteihin suuntautuvat opiskelijat. Luokanopettaja ei yleensä selviä ensimmäisellä kerralla eikä motivaatiota voi riittää osallistua kokeeseen peräkkäisinä vuosina, esim. vielä neljäntenä opintovuotena, kun opiskelijalta aletaan odottaa jo maisterin tutkinnon valmistumista.

Kuinka luokanopettaja-opiskelijat voidaan jättää näin täysin heitteille koko yhteiskunnan kannalta tärkeässä asiassa? Yliopistot yrittävät uudistua, on ollut tutkinno uudistuksia ja hallinnollisia uudistuksia. Humanistiset tiedekunnat ja

opettajankoulutuslaitokset pysyttelevät kuitenkin täysin erillään eivätkä suunnittele joustavia ratkaisuja.

Aineenopettajat eivät ole siirtyneet alakoulun puolelle eikä heitä sinne riittäisikään. Ja on tärkeää, että alakoulussa äidinkielen opetus säilyy luokanopettajilla, jotka pystyvät hyödyntämään ko. aineen opetusta kaikilla tunneilla toiminnallisesti. Asetusta 568/2005 ei saada kumotuksi, kun muita uudistuksia (tiedekuntien yhdistämisä) on yritetty saamatta kuitenkaan juurikaan mitään aikaan. Luokanopettajat tarvitsevat lastenkirjallisuutta ja toiminnallista kielioppia — eivät Ison suomen kieliopin mukaisia uusia termejä. Opetusministeriö on ajanut uudistuksia mutta ei korjaa todellisia epäkohtia. On ensiarvoisen tärkeää, että luokanopettajakoulutuksessa tarjotaan tarpeeksi lähiopetusta ja mahdollisuuksia todelliseen äidinkieleen erikoistumiseen. Niistä vaietaan välittämättä seurauksista. Luokanopettajien heitteillejättö ei voi koitua kansakunnan eduksi.

Katri Sarmavuori

Professori, Turun opettajankoulutuslaitos
Äidinkielen Opetustieteen Seuran pj.

Matti Sippola

Luokanopettajaliitto ry.
Puheenjohtaja

Tätä kirjoitusta tarjottiin Helsingin Sanomiin 2009, se julkaistiin Luokanopettaja-lehdessä 2010

Kirjallisuuden asemaa äidinkielen sisältönä ei pidä horjuttaa

Kielen ja kirjallisuuden vastakainasettelu oli Laura Karppasen mielipiteessä (HS 17.1.) vinoutunut. Hän ei ole ajatellut, millaista yleissivistystä lukiolaiselta on syytä toivoa. Siihen pitää tuki kuulua oman kulttuurin ja muun maailman klassikkoteosten tuntemista. Vain niiden kautta yksilö saavuttaa ihailtavana pidetyn sivistyksen.

Kirjallisuus tarkoittaa lukemisen tilaa, oppineisuutta ja kirjasivistystä. Kirjallisuus johtaa nuoria ajattelemaan, ottamaan kantaa ja keskustelemaan. Se tarjoaa elämyksiä, auttaa rakentamaan omia mielikuvia, kehittää mielikuvitusta ja heijastaa todellisuutta. Se tarjoaa peilin, jossa yksilö näkee itsensä, yhteisönsä ja koko maailman. Kirjallisuuden arvot ovat korvaamattomia ajattelun kehittämiseksi. Nuoria ei pidä estää kehittymästä niiden tajuamiseen.

Onneksi äidinkieli ei ole vain kielellisiä ilmiöitä vaan yhä suuremmassa määrin painottunut sen lukuisten sisältöjen suuntaan. Äidinkielen opetuksen sisällöt ovat moninaiset kattaen lukemisen, kirjoittamisen, kirjallisuuden, kielen, draaman ja median. Kaikkia niitä pitäisi voida mitata päättökokeessa, jotta opetetut asiat saisivat niille kuuluvan painon. Päättökokeen pitäisi suuntautua sisältöjen mittaamiseen ja vapautua kypsyyskokeen luonteesta.

Ylioppilaskokeesta voi

edelleen selvittää välttämällä kirjallisuustehtäviä. Miksi Karppanen vastustaa kirjallisuutta, jää ihmeteltäväksi? On toki paljon arvokkaampaa tietää ja pystyä puhumaan kirjallisuudesta kuin vain analysoida kieltä. On edistysaskel, kun kirjallisuus saa painoa yokeeessa ja oppilas voi kokea, että kirjallisuuden lukemisesta on hänelle hyötyä. Äidinkielen koe reaalisena kokeena on onneksi jatkuvasti vähentynyt, joskin piirteitä sen ensimmäisestä olomuodosta on edelleen sitkeäsi nähtävissä. Äidinkieli palveli aluksi reaalikoetta vuonna 1874. Kokeesta suoriutuminen vaati tietoja historiasta, kirkkohistorista ja luonnotieteistä. Se suuntautui liian paljon vain kielen kokeeksi, mikä on vinouttanut ja vaikeuttanut koko kokeen luonnetta ja jopa opettajien koulutusta. Onneksi kaiken aikaa on kokeen kehittämistavoitteena ollut kirjallisuuden sisältöjen mukaan saaminen.

Kirjallisuuden asema vahvistui vuonna 1984, kun kokeeseen tuli ensimmäistä kertaa novellianalyysi. Sen apuna ovat kirjallisuusanalyysin käsitteet. Ne tarjoavat kokelaalle välineitä puhua novellin tai runon ilmiöistä. Kirjallisuuden analyysi ei ole kaukana minkä tahansa tekstin tarkastelusta, joskin tekstilingvistiikka on kehittänyt omia analyysikäsitteitä, joissa ei keskitytä kirjallisuuden taiteelliseen sisältöön. Tekstilingvistiikan ja kielen painottamista voisi verrata ilmiöiden kuoren analysointiin, kun taas kirjallisuus pureutuu ilmiön

Näkymä Lentuajärveltä Veikko Huovisen maisemista. Paikka, jonne Havukka-ahon ajattelijan Konsta Pylkkänen vetäytyi ajattelemaan.

”Olisi mukava yksi vuosi lueskella maaliman viisaimpia kirjoja ja reistata aivojaan. Hyvä kai se on heijän hippasta kivikatuja kirja kainalossa.” (Veikko Huovinen: Havukka-ahon ajattelijan 1957, s. 82.)

aineksiin ja ytimeen. Pinnallisen kuoren tarkastelun sijaan on tuki tärkeämpää päästä paneutumaan ilmiön sisältöön ja ytimeen.

Tässä on perusteluja vastakkaisuuksienkielijakirjallisuuserittelyyn ja kallistumiseeni kirjallisuuden puolelle. Äidinkielen opetuksen runsaiden ja monipuolisten sisältöjen voi toivoa saavan yhä enemmän niille kuuluvaa painoa niin päättökokeessa kuin opettajien koulutuksessakin.

Käsite äidinkieli on syytä hahmottaa äidinkielen opetuksen sisällöiksi ja koulussa opetettavan aineen sisällöiksi, kun taas suomen kieli on vain kieltä ja suomen kielen tutkimus vain kielen analysointia. Äidinkieleen kuuluu kirjallisuus ja sen toivoisi vahvistavan asemaansa, samoin kuin oppiaineen muiden keskeisten sisältöjen.

Katri Sarmavuori

Professori, Turun yliopisto
Äidinkielen Opetustieteen Seuran puheenjohtaja

Eduskunnassa- kin on käyty

Kohta uudes- taan

Eduskunnalle

Lyhyemmin

Äidinkielen opinnot estetty luokanopettajien koulutuksessa

Luokanopettaja vastaa perusope-
tuksen äidinkielen ja kirjallisuuden
opinnoista kahdeksankymmentä
prosenttia. Hänellä on monilla
luokilla käytettävissä viisi tuntia
viikossa — aineenopettajalla niitä
on vain kolme tuntia viikossa.
Alakoulun opettaja luo pohjan
kirjallisuusharrastukselle. Hänen
vaikutuksensa oppiaineen kiinnos-
tavuuteen ja oppilaan uskoon
taitojensa kehittymisestä on
voimakkaimmillaan.

Luulisi siis, että opettajien
koulutuksessa panostettaisiin
erityisesti äidinkielen opetuksen
harjoitteluun. Näin ei ole kuitenkaan
käynyt, sillä kun vuonna 1994
lakkautettiin erikoistumisaineet,
loppuivat myös luokanopettajien
perehtymismahdollisuudet.
Tutkinno uudistukset eivät ole
korjanneet vaan pahentaneet
tilannetta. Pätevyysvaatimukset
(asetus 568/2005) antavat
ainelaitoksille yksinoikeuden
määrätä opintojen sisällöt.
Opettajankoulutuslaitoksella ei
ole mitään vaikutusmahdollisuutta
asiassa. Ainelaitos kouluttaa
myös kääntäjiä, kriitikoita ja

kustannusosalalle hakeutuvia ym.
Se ei voi suunnistaa koulutusta
opettajan tarpeiden mukaan.
Opettajankoulutuslaitoksella,
joka sen tekisi, ei taas ole
oikeuksia. Niinpä luokanopettajat
eivät voi ottaa sivuaineeksi
äidinkieltä ja kirjallisuutta, jossa
vaaditaan kaksinkertainen määrä
opintopisteitä muihin koulussa
opettaviin aineisiin verrattuna.
Syynä on huono asetus ja pelko
siitä, että luokanopettajat valtaisivat
aineenopettajan paikat, jos heille
tulisi kaksoiskelpoisuus. Näinhän
ei ole, he vain haluaisivat hoitaa
työnsä hyvin.

Jos aineenopettajat siirtyi-
sivät viidensille ja kuudensille
luokille, pitäisi heidän hankkia myös
kaksoiskelpoisuus luokanopetta-
jaksi. Sitä he eivät ole tehneet.
Jos heidät silti kelpuutettaisiin,
tarvitaan edelleen alemmille luokille
vahvaa äidinkielen panostusta.
Luokanopettajia ei missään
tapauksessa saisi jättää ilman
viiden viikkotunnin täysipainoista
ja innostunutta työhoitoa. Se
edellyttää vankkaa ammattitaitoa ja
-tietoa.

Ainelaitokset voivat
perehdyttää opiskelijaa
suomen kielen ja kirjallisuuden
tutkimukseen, niille ei sen
sijaan kuulu lukeminen,
kirjoittaminen eikä draama, joissa
opettajankoulutuslaitos voisi

järjestää mielekkäitä opintoja.
Lastenkirjallisuudelle pitäisi
tulla huomattavasti suurempi
osuus. Nämä alueet kuuluvat
äidinkielen opetustieteen piiriin.
Uudelle tietelle ei haluta antaa
kehittymismahdollisuuksia,
sillä se voisi viedä tilaa yleiseltä
kasvatustieteeltä, joka on nyt
mammuttimainen.

Myös apina-ainedidaktiikka
voisi kärsiä, jos jokin aine rohkenei
ottaa esiin erikoislaatuun ja
vaatia itsenäisiä oikeuksia. Nyt
ainedidaktiikassa voidaan hyväksyä
vain semmoinen, mikä on kaikille
aineille yhteistä. Yliopiston
opetussuunnitelmaryhmä
pelkää, että jokin korkeampi taho
ei hyväksyisi, jos yksikin aine
erottautuu joukosta. Siksi olenkin
vetäytynyt työryhmän istunnoista,
koska tilanne on toivoton. Mitään
uudistusta ei saada aikaan.

Luokanopettajat ehtivät
tehdä graduja, joissa edistettiin
äidinkielen opetustiedettä.
Tässäkin lehdessä esiteltiin uutta
lukemisstrategiatutkimusta.
Nyt gradun tekijöitä ei enää
ole, sillä luokanopettaja ei
voi opiskella äidinkieltä
ainelaitoksessa eikä myöskään
opettajankoulutuslaitoksessa.
Äidinkielen opetus jää tutkimatta.
Väitöskirjoja ei valmistu. Syynä ovat
vinoutuneet pätevyysvaatimukset.

Oppiaineeseen lisätty

kirjallisuus-nimitys oli näennäisuudistus. Kirjallisuushan on aina kuulunut äidinkieleen. Puhun tässä äidinkielestä koulussa opettavana aineena. Näennäisuudistus sai humanistit vaatimaan sivuaineopintoihin kaksinkertaisen määrän opintoja eli 60 op suomen kielestä ja 60 op kirjallisuudesta. Lisäksi puheopista vaaditaan 10 op, jotta luokanopettaja saisi aineenopettajan kelpoisuuden perusopetukseen. Muissa oppiaineissa kaksoiskelpoisuuteen riittää 60 op. Luokanopettaja joutuu suomen kielen laitoksen sivuaineikiintiön pääsykokeeseen, jossa hänen kanssaan paikoista kilpailevat kielenkääntäjät. Hän ei selviä siitä ensimmäisellä kerralla. Ei ihme, jos motivaatio sammuu, vaikka opettaja haluaisi mielekästä koulutusta.

Suomessa pitäisi olla korkeatasoinen opettajankoulutus. Kaikista luokanopettajista tulee maistereita. Heille ei kuitenkaan haluta järjestää täysipainoista, mielekästä koulutusta äidinkielen osalta. Eri tahojen eturistiriidat saavat olla esteenä.

Katri Sarmavuori
Professori, Turun yliopisto

Eduskunnalle pitemmin

Eduskunnalle, pitemmin
23.12.2008

Luokanopettajilta estetään
äidinkielen opinnot yliopistossa

Jo ovat ajat muuttuneet. Tutkinnonuudistusten myötä on äidinkieli saatu ajetuksi pohjalukemiinsa. Suomi valmistautuu kansainvälisyyteen. Merkittävä askel siinä on äidinkielestä luopuminen. Snellman, Lönnrot ja Arwidsson tekivät turhaa työtä, kuten nyt niin monet tutkijatkin. Tieteen kieleksi on vakiintunut apinaenglanti. Väitöskirjoissa ei edes tiivistelmää vaivauduta kirjoittamaan suomeksi.

Välinpitämättömyys äidinkieltä kohtaan on muuttunut ammattiedun tavoitteluksi. Eivät edes kansallisten tieteidemme edustajat välitä siitä, että äidinkieli ei ole laajasti kansanopetuksen palveluksessa, mitä sen pitäisi olla. Heillä on vain lyhytnäköinen oman edun tavoittelu mielessä. Luokanopettaja ei saa tulla aineenopettajan apajille.

Luokanopettaja vastaa perusopetuksen äidinkielen ja kirjallisuuden opinnoista kahdeksankymmentä prosenttia. Hänellä on monilla luokilla

käytettävissä viisi tuntia viikossa — aineenopettajalla niitä on vain kolme tuntia viikossa. Alakoulun opettaja luopohjankirjallisuusharrastukselle. Hänen vaikutuksensa oppiaineen kiinnostavuuteen ja oppilaan uskoon taitojensa kehittymisestä on voimakkaimmillaan.

Luulisi siis, että opettajien koulutuksessa panostettaisiin erityisesti äidinkielen opetuksen harjoitteluun. Näin ei ole kuitenkaan käynyt, sillä kun vuonna 1994 lakkautettiin erikoistumisaineet, loppuivat myös luokanopettajien perehtymismahdollisuudet. Tutkinnonuudistukset eivät ole korjanneet vaan pahentaneet tilannetta. Pätevyysvaatimukset (asetus 568/2005) antavat ainelaitoksille yksinoikeuden määrätä opintojen sisällöt. Opettajankoulutuslaitoksella ei ole mitään vaikutusmahdollisuutta asiassa. Ainelaitos kouluttaa myös kääntäjiä, kriitikoita ja kustannusalalle hakeutuvia ym. Se ei voi suunnistaa koulutusta opettajan tarpeiden mukaan. Opettajankoulutuslaitoksella, joka sen tekisi, ei taas ole oikeuksia. Niinpä luokanopettajat eivät voi ottaa sivuaineeksi äidinkieltä ja kirjallisuutta, jossa vaaditaan kaksinkertainen määrä opintopisteitä muihin koulussa opettaviin aineisiin verrattuna. Syynä on huono asetus ja pelko siitä, että luokanopettajat valtaisivat

aineenopettajan paikat, jos heille tulisi kaksoiskelpoisuus. Näinhän ei ole, he vain haluaisivat hoitaa työnsä hyvin.

Jos aineenopettajat siirtyisivät viidensille ja kuudensille luokille, pitäisi heidän hankkia myös kaksoiskelpoisuus luokanopettajaksi. Sitä he eivät ole tehneet. Jos heidät silti kelpuutettaisiin, tarvitaan edelleen alemmille luokille vahvaa äidinkielen panostusta. Luokanopettajia ei missään tapauksessa saisi jättää ilman viiden viikkotunnin täysipainoista ja innostunutta työhoitoa. Se edellyttää vankkaa ammattitaitoa ja -tietoa.

Ainelaitokset voivat perehdyttää opiskelijaa suomen kielen ja kirjallisuuden tutkimukseen, niille ei sen sijaan kuulu lukeminen, kirjoittaminen eikä draama, joissa opettajankoulutuslaitos voisi järjestää mielekkäitä opintoja. Lastenkirjallisuudelle pitäisi tulla huomattavasti suurempi osuus. Nämä alueet kuuluvat äidinkielen opetustieteen piiriin. Uudelle tieteelle ei haluta antaa kehitysmahdollisuuksia, sillä se voisi viedä tilaa yleiseltä kasvatustieteeltä, joka on nyt mammuttimainen.

Myös apina-ainedidaktiikka voisi kärsiä, jos jokin aine rohkenisi ottaa esiin erikoislaatuun ja vaatia itsenäisiä oikeuksia. Nyt ainedidaktiikassa voidaan hyväksyä vain semmoinen, mikä on kaikille aineille yhteistä. Yliopiston opetussuunnitelmaryhmä pelkää, että jokin korkeampi taho ei hyväksyisi, jos yksikin aine erottautuu joukosta. Siksi olenkin vetäytynyt työryhmän istunnoista, koska tilanne on toivoton. Mitään uudistusta ei saada aikaan.

Luokanopettajat ehtivät tehdä graduja, joissa edistettiin äidinkielen opetustiedettä. Tässäkin lehdessä esiteltiin uutta

lukemisstrategiatutkimusta. Nyt gradun tekijöitä ei enää ole, sillä luokanopettaja ei voi opiskella äidinkieltä ainelaitoksessa eikä myöskään opettajankoulutuslaitoksessa. Äidinkielen opetus jää tutkimatta. Väitöskirjojaeivalmistu. Syynä ovat vinoutuneet pätevyysvaatimukset.

Oppiaineeseen lisätty kirjallisuus-nimitys oli näennäis-uudistus. Kirjallisuushan on aina kuulunut äidinkieleen. Puhun tässä äidinkielestä koulussa opettavana aineena. Näennäis-uudistus sai humanistit vaatimaan sivuaine-opintoihin kaksinkertaisen määrän opintoja eli 60 op suomen kielestä ja 60 op kirjallisuudesta. Lisäksi puheopista vaaditaan 10 op, jotta luokanopettaja saisi aineenopettajan kelpoisuuden perusopetukseen. Muissa oppi-aineissa kaksoiskelpoisuuteen riittää 60 op. Luokanopettaja joutuu suomen kielen laitoksen sivuaineikiintiön pääsykokeeseen, jossa hänen kanssaan paikoista kilpailevat kielenkääntäjät. Hän ei selviä siitä ensimmäisellä kerralla.

Ei ihme, jos motivaatio sammuu, vaikka opettaja haluaisi mielekästä koulutusta.

Suomessa pitäisi olla korkeatasoinen opettajankoulutus. Kaikista luokanopettajista tulee maistereita. Heille ei kuitenkaan haluta järjestää täysipainoista, mielekästä koulutusta äidinkielen osalta. Eri tahojen eturistiriidat saavat olla esteenä.

Pelätäänkö, että Suomesta tulisi liian hyvä PISA-tutkimuksissa vai että oppilaat alkaisivat viihtyä koulussa liian hyvin? Koulutus ei saa olla täydellistä, jotta opettajat eivät ylpistyisi ja jotta jollain ammattikunnalla ei olisi työasiat reilassa. Syitä joutuu kummastelemaan.

Katri Sarmavuori

Professori, Turun opettajankoulutuslaitos
www.aidinkielenopetustieteenseury.com

7.9.07

Hei Päivi

Toivon, että otat työryhmässäsi esille ehdotukseni luokanopettajien sivuaineesta. Vain jos meillä on yhteissuunnitelma, sen käsittely

OAJ:hin päin käytyä keskustelua

13.5.2009

Hei!

Onpa harmi, että te ette piittaa siitä, että opettajankoulutuslaitosten opetuksen kehittäminen estyy täysin. Luokanopettajat eivät enää tee gradua äidinkielestä. Kehitystyö, joka oli hyvällä alulla, pysähtyi täysin.

Eikö teitä huoleta lainkaan se, että äidinkielen opetuksesta ei valmistu väitöskirjoja? Viime vuonna ja tänä vuonna ei ole valmistunut yhtäkään. SAISINKO TÄHÄN VASTAUKSEN?

Terveisin

Katri Sarmavuori

Professori, Turun opettajankoulutuslaitos
<http://www.aidinkielenopetustieteenseurary.com>

On 12.5.2009 13:21, "Marja-Leena Isomursu" <marja-leena.isomursu@oaj.fi> wrote:

Vastaan puheenjohtaja Erkki Kangasniemen puolesta viestiinne.

Aineenopettajakoulutuksen nykytila ja kehittämistarpeet - raportin mukaan kaksoiskeltoisten opettajien määrästä ei ole saatavilla valtakunnallisesti kattavia tietoja, koska kaikki yliopistot eivät tilastoi sivuaineen asemassa olevia tai erillisinä opintoina

suoritettuja kelpoisuusopintoja. (Marjaana Korppas, Turun opettajankoulutuslaitos, AINO-hankkeen loppuraportti 2008).

Palkkatilastoista näkyy vain kaksoiskeltoisten opettajien määrä ^ ei sitä, mihin aineeseen kaksoiskeltoisuus on hankittu.

OAJ pitää nykyisin voimassa olevaa tutkintoasetusta aikaisempia tutkintoasetuksia selkeämpänä. Järjestön kanta on se, että aineenopettajan ja luokanopettajan koulutukset tulee toteuttaa nykyisellä tavalla tulevaisuudessakin.

OAJ:ssä ollaan tietoisia siitä, että äidinkielen ja kirjallisuuden opettajakelpoisuuden hankkiminen on työläämpää kuin muiden peruskoulussa opettavien aineiden opettajan kelpoisuuden. OAJ vastustaa kuitenkin sitä, että perusopetuksen äidinkielen ja kirjallisuuden kelpoisuuden voisi saavuttaa nykyistä suppeammilla opinnoilla.

Järjestö pitää tärkeänä sitä, että aineenopettajilla on mahdollisuus saavuttaa myös luokanopettajan kelpoisuus suorittamalla peruskoulussa tai perusopetuksessa opettavien aineiden tai aihekokonaisuuksien monialaiset opinnot. Tähän mennessä tähän on ollut liian vähän mahdollisuuksia.

VASTAUS: TÄHÄN MENNESSÄ ÄIDINKIELESTÄ OLI YKSI OPISKELIJA. HÄN KESKEYTTI.

Ystävällisin terveisin

Marja-Leena Isomursu

erityisasiantuntija
edunvalvontaosasto
puh. 020 748 9636
faksi 020 748 9755

-----Alkuperäinen viesti-----

Lähetetty Katri Sarmavuori <katsar@utu.fi>

Lähetetty to 7.5.2009 14:51

Vastaanottaja erkki.kangasniemi@oaj.fi

Aihe Luokanopettajien siuaineet

Arv. Puheenjohtaja

Onko tiedossa, missä määrin luokanopettajat hankkivat kaksoiskeltoisuutta ja missä aineissa se hankitaan? Luokanopettajilla on alakoulussa käytössään 80 % kaikista äidinkielen ja kirjallisuuden tunneista. Olisi siis suotavaa, että he voisivat hankkia kaksoiskeltoisuuden siinä. Miksi se on kuitenkin tehty lähes mahdottomaksi, kun vaatimukset ovat 60 + 60 + 10 op. Se ei mahdu tutkintoon eikä viiteen opiskeluvuoteen. Turussa suomen kielen laitoksen pääsykoe on vain kerran vuodessa, luokanopettajat eivät läpäise sitä. Lyhyttä sivuainetta ei kannata laatia, koska se pidentäisi kelpoisuuden saantia vielä 25 op:lla. Opettajankoulutuslaitoksessa olisi kyllä halua ja resursseja järjestää kursseja, mutta kelpoisuuden myöntäminen on yksinomaan ainelaitoksella eikä se suostu neuvottelemaan lainkaan opettajankoulutuslaitoksen kanssa.

Jarrut

ovatkin Turun yliopistossa tai jonkin humanistisen työryhmän päätöksen takana

Ainelaitosten kurssit keskittyvät vain joko suomen kielen tai kirjallisuuden tutkijakoulutukseen. Niistä jäävät pois lukeminen, kirjoittaminen, draama ja media, jotka taas olisivat hyösyllisiä opettajalle. Äidinkielen opetustiede kattaisi nämä, mutta äidinkielen opetustieteellä ei ole oppiaineoikeuksia.

Kun kysyin asiaa opetusministeriön edustajalta, hän väitti, että vastustus olisi OAJ:ssä. Miten asia on?

Ystävällisin terveisin

Katri Sarmavuori

Professori, Turun
opettajankoulutuslaitos
0407348943

S-posti: katsar@utu.fi

[http://www.](http://www.aidinkielenopetustieteenseurary.com)

[aidinkielenopetustieteenseurary.com](http://www.aidinkielenopetustieteenseurary.com)

Turun yliopisto

Kirjeitä, joihin ei tullut vastausta

7.9.07

Hei Päivi

Toivon, että otat työryhmässäsi esille ehdotukseni luokanopettajien sivuaineesta. Vain jos meillä on yhteissuunnitelma, sen käsittely otettaisiin vastaan TOKL:n puolella ja tiedekunnassa. Silloin voisimme anoa tuntiopetusrahoituksen OPM:ltä. Suunnittelun pitää mennä virallisia teitä. Nyt luokanopettajat eivät ole hakeutuneet kirjallisuuden opintoihin. Heillä pitää olla kokonaissuunnitelma, jotta sivuaine tulisi muiden sivuaineiden kanssa samaan aikaan haettavaksi, tiedettäisiin ketkä hakevat ja tunneille varattaisiin aika lukujärjestykseen. Sivuaine pitää rakentaa porrasteisesti, niin että jotkut tyytyvät 25 op:een (lyhyt sivuaine) ja jotkut jatkavat aineenopettajan kelpoisuuteen.

Ystävällisin terveisin
Katri Sarmavuori

16.5.07

Hyvä Koulutuksenkehittämistyöryhmän Puheenjohtaja ja Varadekaani

Jotta luokanopettajaopiskelijoilla olisi sivuaineena äidinkieli ja kirjallisuus, suunnitelman pitäisi olla sellainen, että se voi johtaa tai suoda mahdollisuuden aineenopettajakelpoisuuteen. Vaikka useimmat jättäisivät opintonsa 25 opintopisteeseen, täytyy heillä olla mahdollisuus jatkaa jotenkin mielekkäällä tavalla. Nythän opiskelijat ottavat sivuaineeksi matematiikan ja hankivat siitä kaksoiskelpoisuuden.

Voisitko ottaa työryhmän käsittelyyn ja selvittää, mitä te hyväksyisitte seuraavasta suunnitelmasta kaksoiskelpoisuuteen? Mitkä opinnot voitaisiin lukea hyväksi, jos opiskelija jatkaisi ainelaitoksella?

Tulen myös itse mielelläni johonkin neuvotteluun.

Ystävällisin terveisin
Katri Sarmavuori

Prof. Päivi Lappalainen oli ko. työryhmän puheenjohtaja ja varadekaani, jolle koulutusasiat kuuluvat